

DILEME MENADŽMENTA POLITIČKE STRANKE - ŠTA POSLE IZBORA?

POLITICAL PARTY MANAGEMENT DILEMMAS – WHAT AFTER ELECTIONS?

Ljubiša Stojmirović

Narodna Skupština Republike Srbije, Beograd, Srbija

Milena Prgomelja

Narodna Skupština Republike Srbije, Beograd, Srbija

©MESTE

JEL Category: D72

Apstrakt

Politika odavno slovi kao veoma interesantan i unosan posao. Hteli mi ili ne to priznati u našem narodu postoji mišljenje da su ljudi koji se bave politikom lopovi, prevaranti, kriminalci jednom rečju dno dna. Kako promeniti tu sliku i od politike stvoriti veštinu, vrlinu i naučnu disciplinu kojom će se baviti najumniji, najmoralniji i najčestitiji predstavnici naših građana. Ovo je jedan od problema sa kojim se sreće menadžment političke stranke i koji mora biti rešen u najskorijoj budućnosti. Da bi došli do željenog cilja moramo izabrati ljude koji će voditi političku stranku a koji poseduju napred navedene osobine. Sledeći korak je uspostavljanje procesa kontrole koji će imati maksimalnu efikasnost. Ovaj rad obrađuje jednu od aktivnosti sa kojom se susreće menadžment političke stranke.

Uloga menadžmenta političke stranke ima veoma veliki značaj posle izbora svake vrste. Način na koji će menadžment primiti izborne rezultate i njegova sposobnost da u željenom roku i na odgovarajući način iste prihvati ima veliki uticaj na budućnost i delovanje političke stranke. Menadžment ni jednog trenutka ne sme da ima dilemu kako dalje već mora da pronađe način kako da ostvari ono što je u kampanji obećavao ako je stranka dobila izbore, odnosno da konsoliduje stranku i spremi je za uspešno delovanje u opoziciji.

Ključne reči: menadžment, izbori, politička stranka, vlast, opozicija, ciljevi, politika

Abstract

Politics has long been regarded as one very interesting and lucrative business. Whether we admit it or not there is a common belief among our people that those who are into politics are thieves, crooks, criminals, in a word, the scum of the earth. How to change this perception and make politics a virtuous skill and discipline that engages the cleverest, most moral and most honest representatives of our

Adresa autora zaduženog za korespondenciju:

Ljubiša Stojmirović

ljubisa.stojmirovic@bbs.edu.rs

people? This is one of the problems political party management is confronted with which has to be addressed in the nearest future. In order to reach the desired goal, we must choose people with the above mentioned characteristics to lead political parties. The next step is to establish the process of control that will be of maximum efficiency. This paper deals with an activity the management of a political party deals with.

The role of political party management is of crucial importance immediately after elections of any kind. The way the party management handles the election results and its ability to accept those results timely and appropriately has great effect on the future functioning of political party. The party management team should not, for even a moment, be in a dilemma on how to proceed. It has to find a way to accomplish what has been promised in the election campaign if the party won the elections, or to consolidate the party and prepare it for the successful operation in the opposition.

Keywords: management, elections, political parties, government, opposition, goals, politics

1 UVOD

Nakon izbora za republičku Skupštinu 2012. i 2014. u razgovorima sa članovima stranaka koje su imale predstavnike u Skupštini Republike Srbije došli smo do saznanja da nema po nama odgovarajućeg pristupa postizbornim procesima koji su veoma bitni za svaku stranku.

Pobednici su bili u euforiji a poraženi u apatičnom stanju. I jedni i drugi su se ponašali u stilu ima vremena, do sledećih izbora je period od četiri godina sve će doći na svoje mesto. Niko nije ozbiljno pristupio postizbornim radnjama koje su po nama izuzetno važne. To je jedan od razloga da ovim radom pokušamo da ukažemo zainteresovanim akterima političkog života u Srbiji šta i kako treba uraditi nakon izbora.

Ovo se posebno odnosi na menadžment političkih stranaka jer je u tom procesu njegova uloga izuzetno važna.

Svaka izborna utakmica pruža dve mogućnosti. Jedna je mogućnost da politička stranka ili njen kandidat izađu kao pobednička strana, a druga je mogućnost da budu poraženi. Ni jedna ni druga mogućnost ne znače završetak aktivnosti menadžmenta političke stranke. Od tog trenutka menadžment političke stranke samo vrši preorijentaciju dotadašnjeg delovanja. Jednostavno rečeno iz domena izbornog menadžmenta vraća se u oblast svakodnevnih menadžerskih aktivnosti koje se sada odnose na vladajuću ili opozicionu političku stranku u zavisnosti od postignutih izbornih rezultata. Šta i kako posle izbora. Osnovna stvar koju svaki političar i svaka politička stranka moraju da shvate je da su izbori samo jedna etapa u životu političke

stranke i da poraz na izborima, kao ni pobjeda nisu kraj. Naprotiv to je novi početak i za pobjednika i za poraženog. Naravno ne u bukvalnom smislu početak, već početak recimo za novi izborni ciklus ili početak za delovanje u opoziciji ili vlasti itd. Ipak svakog od učesnika na izborima čeka neizvesnost onoga što dolazi nakon izbora. Porazenom je možda i lakše njemu ostaje da u narednom kraćem periodu odtuguje i da krene u pripremu za sledeće izbore. Pred pobednikom su tek problemi i velika iskušenja. Treba opravdati izborne rezultate i potvrditi sposobnost i umeće vladanja i vođenja zemlje.

Poraženom ostaje da tuguje, pobednika čekaju nova iskušenja

Politika i vlast su veoma važni i odgovorni poslovi zato pobednicima nije ni lako ni jednostavno. Pred njima su nova velika iskušenja. Ali kako nijedna politička stranka koja je pobedila na izborima barem do sada nije odustala od učešća u vlasti ili od vlasti uopšte izgleda da to i nije tako teško i komplikovano. Vlast donosi velike i nesagledive mogućnosti za političku stranku i njene članove u svim oblastima društvenog i privrednog života određene zemlje i te mogućnosti sve političke stranke i njihovi članovi veoma rado prihvataju. Na kraju krajeva političke stranke se i javno deklariraju da im je osnovni i glavni cilj da dođu na vlast pa zašto to kriti. Od pobednika se očekuje da zasuče rukave i krene u realizaciju izbornih obećanja i stvori obećane bolje uslove za život i rad stanovništva u celini. Ukoliko politička stranka u toku svoje vladavine ostvari predizborna obećanja ili barem veći deo onoga što je obećala i stvori povoljniji ambijent za život i rad u velikoj meri

će učiniti da stekne poverenje i onih glasača koji nisu glasali za nju.

Svojim aktivnostima i rezultatima pobednik mora da ubedi u ispravnost onoga što radi i one koji su glasali protiv njega i na taj način da od njih stvori svoje potencijalne glasače za sledeće izbore

Zadatak menadžmenta političke stranke je da nakon završenih izbora angažuje i mobilise sve raspoložive kadrovske potencijale kako bi spremno ušao u novi izborni ciklus. Ovo je posebno važno za menadžment političkih stranaka koje preuzimaju vlast i odgovornost za sudbinu zemlje u narednom periodu. Nije moguće sa lošim kadrovima postići željene rezultate i opravdati poverenje birača. Osnovna greška menadžmenta političke stranke je u tome što dolazak na vlast vide kao priliku da se kroz određene resore i funkcije namire zaslužni članovi stranke. Ulazak u vlast pruža neslućene mogućnosti u svim oblastima i resorima i za sve ima mesta, ali je veoma bitno da na ta mesta dođu radni, stručni, odgovorni i moralni kadrovi što moramo priznati i nije slučaj.

Nije moguće stvarati dobru i uspešnu politiku u dužem vremenskom periodu sa lošim kadrovima

Ko želi ozbiljno da se bavi politikom, a uz to i da dugo traje mora dobro da upamti ovu poruku i da je stalno ima pred očima. Politička stranka u periodu svog nastajanja neminovno radi masovnosti prinuđena je da u svojim redovima ima članstvo različitog profila i statusa. Te činjenice se neće moći osloboditi ni u kom periodu svog postojanja jer su programi i Statut stranke uglavnom takvi da omogućuju svima da postanu članovi stranke. Ali postoji jedna druga činjenica o kojoj svaka iole ozbiljna stranka mora da vodi računa. Stranku ne smeju da predstavljaju i reprezentuju kadrovi koji su nepopularni, omraženi i jednostavno rečeno kadrovi loših moralnih osobina. O ovome stranka posebno mora da vodi računa kada je u vlasti ili i u prilici da dođe na vlast. Kroz pojedince koji predstavljaju stranku u nekoj opštini, gradu ili bilo kom delu zemlje, bez obzira koja im funkcija u stranci pripada, stanovnici, a samim tim i potencijalni birači stvaraju preko njih svoj sud o stranci i poistovećuju stranku sa njima. Što je nivo ili

funkcija na kojoj se oni nalaze viša, jača i odbojnost birača prema stranci. U periodu dok se stranka bori za opstanak i svoje mesto na političkoj sceni može se razumeti da ljudi sa takvim moralnim kvalitetima i zauzmu određena mesta jer stranka je prinuđena da prihvata svačije usluge i nije u poziciji da bira. Kasnije će to biti problem i opterećenje za stranku jer treba naći mogućnost da se takvim ljudima zahvali na saradnji i da oni zauzmu manje značajne funkcije što uglavnom rezultuje sukobima unutar stranke. Intenzitet sukoba i moguće posledice zavisice od pozicije koju zauzimaju takvi kadrovi, snage i uticaja koji imaju na ostale članove. U periodu opozicionog delovanja stranka se nalazi u jednoj lagodnijoj poziciji jer joj je omogućeno da kritikuje, a da istovremeno nema takoreći nikakvu odgovornost. Ulaskom u vlast pozicija se bitno menja. Ni po koju cenu stranka ne sme sebi da dozvoli da zbog loše kadrovske politike izgubi poverenje naroda. Kod nas vlada mišljenje da svako može da radi sve i svašta. Ovo mišljenje je posebno odomaćeno u oblasti politike. Ne sme se zaboraviti da su greške u politici mnogo opasnije nego u drugim oblastima, pogotovu kada je stranka vladajuća, jer njene greške ispaštaju svi za razliku od stranke koja nije u vlasti pa posledice svojih grešaka uglavnom ona sama trpi. Stranka koja učestvuje u vlasti ima obavezu da parcipira u mnogim značajnim resorima počev od vlade preko ministarstava pa do manje značajnih ali izuzetno važnih mesta čija je uloga i značaj od presudnog uticaja za opstanak i prosperitet zemlje. Isto onako kao što ne bi smeli da dozvolimo svakom da upravlja avionom koji treba da preveze stotinak ljudi, ni po koju cenu ne smemo dozvoliti da se na tako značajnim mestima nađu nestručni i nekvalifikovani ljudi. To što je neko prvoborac tj. član stranke od prvih dana ne može i ne sme da bude atest za preuzimanje značajnih državnih funkcija ukoliko ista osoba ne poseduje i ostale potrebne kvalifikacije i stručna znanja. Danom ulaska u vlast prestaje improvizacija u radu i delovanju stranke jer je od tada stranka stalno pred očima javnosti i svaki njen potez se meri i ocenjuje. Daleko iza stranke ostaju ona divna vremena kada je moglo da se obećava sve i svašta, da se kritikuje vlast i da se za ono što se radi ne snosi odgovornost. Normalno ovo ne znači da se treba uplašiti i odmah napustiti vlast i vratiti

se u opoziciju. Naime podrazumeva se da je politička stranka sebi postavila cilj da dođe na vlast i da je potpuno spremna za taj period svog razvojnog puta. Svakako da je bilo i slučajeva da politička stranka bude zatečena svojim uspehom tj poverenjem koje joj je ukazano, i da zbog nespremnosti da se uhvati u koštac sa problemima koje donosi vlast da tu obavezu prepusti strankama koje su imale manje uspeha, ali su evidentno bile spremnije za preuzimanje vlasti i učešće u njoj. Na menadžmentu političke stranke je odluka o tome kako i koliko dugo će da vlada i učestvuje u vlasti. Od poteza i odluka koje bude donosio menadžment u mnogome će zavisiti i formiranje lika političke stranke u biračkom telu pa samim tim i uspeh na budućim izborima. Greške koje eventualno načini menadžment političke stranke u periodu učešća u vlasti mogu imati kobne posledice po političku stranku u budućnosti. Zbog toga menadžment mora da posveti veliku pažnju svojim aktivnostima kao i da obavezno i stalno kontroliše realizaciju i posledice sprovođenja odluka koje je doneo. Redovna kontrola na svim nivoima pruža mogućnost da se neke od pogrešno donetih odluka ili pogrešno realizovanih aktivnosti još uvek vrate u stanja koja neće imati značajne posledice po političku stranku. Da bi izbegao subjektivnost menadžment političke stranke obavezno mora da angažuje stručne kadrove van stranke u cilju različitih istraživanja koja će pokazati kako se stranka kotira u biračkom telu ili kako se procenjuju potezi stranke u vlasti i poslovima koje obavlja stranka u okviru svog učešća u vlasti. Ukoliko te analize i istraživanja vrše kadrovi koji pripadaju stranci, a uz to su i na pojedinim manje ili više važnim mestima u stranci postoji opravdana bojaznost da će rezultati njihovih istraživanja biti onakvi kakve želi da vidi ili čuje menadžment stranke, a i oni sami. Razlozi za ovakav rad su dvojaki. Prvi razlog je očuvanje stečenih pozicija i strah da se te pozicije ne izgube zbog nepoželjnih rezultata. Drugi razlog je naš podanički mentalitet i želja da se dodvorimo onima koji su iznad nas, pa smo spremni da stvari i događaje prikazujemo u obliku koji odgovara onima koji su iznad nas. Sredstva koja se moraju izdvojiti za plaćanje stručnim ljudima van stranke za istraživanje i analiziranje pozicije političke stranke nikada ne mogu biti velika u odnosu na veličinu štete koju prouzrokuju

lažne i nestručne procene i analize. Stranka može i treba istovremeno da angažuje i više ekipa koje će raditi na istim i sličnim istraživanjima kako bi poređenjem njihovih rezultata imala jasniju i precizniju sliku o svojoj stvarnosti.

2 ŠOK

Nema sumnje da izborni rezultati uvek nose određenu dozu neizvesnosti bez obzira na snagu i veličinu političke stranke. Ta neizvesnost stvara preduslov da se na osnovu izbornih rezultata stvori objektivno stanje političke stranke koje možemo smatrati šokom različitog intenziteta. Iznenadjenje ili šok mogu trajati duže ili kraće i mogu biti jači tj slabiji. Ponekad to je faza koja traje samo trenutak i može se reći i da je ne registrujemo. Iznenadjenja jačeg intenziteta nastaju onda kada su rezultati izbora neočekivani bilo u pozitivnom ili negativnom smislu. Ponekad nismo u stanju ni da poverujemo u izborne rezultate i čini nam se da imamo halucinacije. Politička stranka i njen menadžment ne smeju dozvoliti da ovo stanje traje predugo i moraju voditi računa da kontrolišu svoje delovanje u ovom periodu. U periodu dok traje iznenadjenje treba izbegavati koliko je moguće davanje bilo kakvih ocena i izjava. Takođe je važno ne donositi bilo kakve odluke u tom periodu. Biće vremena da se na miru i trezveno analiziraju izborni rezultati i da se izvuku pouke. Najbolje je sačekati da se stanje normalizuje pa tek onda preduzimati određene akcije. U našem narodu postoji izreka koja kaže da je jutro pametnije od večeri, zato treba slediti narodno iskustvo i sačekati da period šoka tj iznenadjenja prođe i tek onda pristupiti potrebnim analizama i akcijama.

3 OTREŽNENJE

Kao što posle kiše dolazi sunce, i posle noći novi dan tako i posle šoka mora da dođe otrežnjenje. Otrežnjenje nastupa ranije ili kasnije i akteri izborne trke počinju svesno i realno da se ponašaju u odnosu na izbore i izborne rezultate. Period otrežnjenja je neminovnost i poželjno je da on nastupi veoma brzo nakon završenih izbora i prezentiranih izbornih rezultata. Pobjednika u ovom periodu čekaju obimni i veoma važni poslovi koji se odnose na preuzimanje akcija u cilju formiranja organa vlasti, eventualnih koalicija, saradnje sa drugim političkim strankama itd.

Poražena strana mora da stvori potreban ambijent za ozbiljnu analizu i utvrđivanje razloga koji su doprineli da politička stranka doživi poraz na izborima. U ovom periodu treba izbegavati brzopletu donošenje pojedinih personalnih odluka iako su one i obavezne i neophodne posle poraza na izborima. Takve odluke mogu proizvesti lančane reakcije koje mogu biti katastrofalne po političku stranku.

4 ANALIZA IZBORNIH REZULTATA

Svaka aktivnost koju preuzima menadžment političke stranke zahteva svestranu analizu velikog broja podataka kako bi proces donošenja odluka bio efikasniji, a ostvareni rezultati u željenim granicama. Takođe i svaka realizovana aktivnost zahteva određeni proces analiziranja u cilju utvrđivanja pogrešnih poteza kako iste ne bi ponovo činili. S obzirom da su izbori najznačajnije aktivnosti političkih stranaka u određenom roku potrebno je izvršiti analiziranje izbora i izbornih rezultata. Analiza se vrši u svim delovima političke stranke i upoređuju se ostvareni rezultati sa procenama i očekivanjima političke stranke. Tako gde se brojčano mogu iskazati postignuti rezultati proces analize je jednostavniji i jasniji. Analiziranje izbora i izbornih rezultata je neophodno i u pobjedničkom i u poraženom taboru. I jedni i drugi moraju realno da sagledaju sve relevantne činjenice i faktore koji su uticali i omogućili postignute rezultate. Pobjednici ne smeju da zaborave da vrlo brzo dolaze novi izbori i da ih pobjeda ne sme opiti i učiniti ranjivim. Zato moraju kroz analizu da utvrde šta je u izbornoj pobjedi objektivno njihova zasluga, a šta je doprinos poraženih stranaka i ostalih faktora. Poražene političke stranke kroz analizu izbora i izbornih rezultata utvrđuju propuste i greške u periodu izborne kampanje i pogrešne poteze i odluke menadžmenta i marketinga političke stranke koji su bitno uticali na izborne rezultate. Analizu izbornih rezultata vrše stručni timovi na svim nivoima političke stranke uz obaveznu pomoć i saradnju menadžmenta i marketinga koji je vodio političku stranku i izbornu kampanju u posmatranom periodu. Svestrana analiza omogućuju utvrđivanje pogrešnih poteza i locira nedostatke koje treba otkloniti. Zato je neophodno da se rezultati analize u pisanoj formi prezentuju menadžmentu političke stranke sa predlozima

mera koje treba preuzeti u cilju uspešnog nastavka rada i delovanja političke stranke. Rezultati ove i ovakve analiza su osnova koja menadžmentu političke stranke omogućuje definisanje novih ciljeva i iznalaženje puteva kojima politička stranka treba da ide u bolje sutra.

5 PRILAGOĐAVANJE

Period prilagođavanja treba da usledi vrlo brzo posle izbora, jer svako odlaganje sa sobom nosi mogućnost činjenja nepotrebnih grešaka koje mogu različito uticati na delovanje političke stranke i lik političke stranke koji birači stvaraju o političkoj stranci. Pobjednici se moraju prilagoditi novonastaloj situaciji i spremno preuzeti obaveze i odgovornost koji slede iz postignutih izbornih rezultata. Nema više opozicionih nastupa i kritike vlasti, narod očekuje konkretne rezultate i ostvarenje predizbornih obećanja. Samim činom objavljivanja izbornih rezultata u narodu pobjednik je promovisan kao nova vlast i pobjednici moraju da vode računa o svakom svom koraku, o svakoj izjavi, jer su izloženi očima i sudu javnosti koji će na osnovu njihovog ponašanja donositi odluke na budućim izborima. Poražene političke stranke se prilagođavaju novonastalim okolnostima i kreću u pripremu za naredne izbore. Ukoliko su neke od njih bile u vlasti prelazak u opoziciju može da bude praćen pojavama koje se mogu negativno odraziti na budućnost političke stranke. Kadrovske promene koje su neminovne posle slabih izbornih rezultata kao i napuštanje političke stranke od određenog broja dojučerašnjih članova, a i uticajnijih ljudi u političkoj stranci mogu da budu lavina koja za sobom povlači mnogo toga. Zato menadžment političke stranke mora da obezbedi takve uslove u kojima će period prilagođavanja sa sobom doneti minimalne posledice.

6 KONSOLIDACIJA

Posle perioda prilagođavanja novostvorenim uslovima nastupa period konsolidacije. Političke stranke stabilizuju promene u sopstvenim redovima, kao i uticaje okruženja i polako se kreću kroz mirnije vode. Da li se ova faza odnosi samo na poražene ili i na pobjedničke političke stranke. Mi mislimo da se odnosi na obe grupacije stim što je potreba za konsolidacijom izraženija kod onih političkih stranaka koje su na izborima bile poražene. U ovom periodu političke stranke

moraju da na odgovarajući način odgovore zahtevima koje im nameće sopstveno članstvo, kao i zahtevima i očekivanjima koje im nameće biračko telo. Pobedničke političke stranke su suočene sa velikim brojem novi kadrovskih rešenja u vlasti i organima vlasti i činjenicom da sva rešenja neće naići na razumevanje kako članstva tako i ostalog dela stanovništva. Sva ta rešenja treba uskladiti i izvršiti konsolidaciju političke stranke u datim uslovima. Poražene političke stranke su suočene sa najčešće opravdanim nezadovoljstvom svojih članova i simpatizera i očekuju određena rešenja koja mogu na različite načine da se odraze na budućnost političke stranke. Politička stranka posle svih ovih uticaja zahteva od sopstvenog menadžmenta da preduzme sve što je neophodno da se proces konsolidacije što pre i što bezbolnije završi i da politička stranka krene u stabilniju budućnost.

7 STABILIZACIJA

Kroz proces stabilizacije posmatra se period u kome je politička stranka rešila sve bitne unutrašnje sukobe i nesuglasice kao i stabilizovala odnose sa okruženjem i spremna je da normalno obavlja svakodnevne aktivnosti. U ovom periodu pobedničke političke stranke se predstavljaju stanovništvu sa svojim konkretnim rešenjima postojećih problema u različitim oblastima i potvrđuju spremnost i svoju snagu da ostvare predizborna obećanja. Poražene političke stranke su već učvrstile svoj opozicioni položaj i argumentovano kritikuju predložena rešenja vladajućih stranaka, a istovremeno nude svoja po mogućnosti bolja i odgovarajuća rešenja. U ovom periodu opozicione stranke već počinju da nagoveštavaju svoja eventualna kadrovska rešenja za nove izbore i najčešće uvode u tu trku nove kandidata, kandidate koji nemaju epitet poraženih.

8 DEFINISANJE CILJEVA

Delovanje svakog organizacionog sistema, pa i političke stranke koja je jedan od oblika organizacionog sistema je usresređeno na realizaciju najrazličitijih ciljeva. Kroz svoje delovanje politička stranka praktično realizuje bezbroj različitih ciljeva neke uspešno, a neke manje uspešno. Od stepena uspešnosti realizacije

definisanih ciljeva zavisi i uspeh i budućnost političke stranke. Nakon svih ovih faza koje je politička stranka u post izbornom periodu pregmela dolazi i faza definisanja ciljeva koja istovremeno naznačava i povratak političke stranke u normalne tokove svakodnevnih aktivnosti. Politička stranka je spremna da utvrdi svoje ciljeve za kraći i duži vremenski period i kroz njihovu realizaciju da ostvari svrhu sopstvenog postojanja. Na osnovu vizije menadžmenta i misije političke stranke definišu se strateški ciljevi i oni imaju presudnu ulogu za budućnost političke stranke. Sa druge strane na osnovu strateških ciljeva kao i zahteva okruženja i svakodnevnice proizilaze ostali ciljevi sa kojima se politička stranka svakodnevno susreće.

9 ZAKLJUČAK

Menadžment političke stranke ima posebnu odgovornost za budućnost stranke. Izbori su ogledalo onoga šta je urađeno i ocena birača koju oni daju političkoj stranci. Ni dobri ni oni manje dobri rezultati ne daju za pravo menadžmentu političke stranke da se uspava na lovorikama ili da padne u depresiju. Završetak izbora je novi početak za sledeći izborni ciklus kako za pobednike tako i za poražene. Uspešan menadžment će u najkraćem vremenskom periodu sagledati realno stanje i definisati nove ciljeve i aktere koji ih moraju ostvariti. Te aktivnosti mi smo definisali u nekoliko koraka koje posle izbora nikako menadžment političke stranke ne sme zaobići:

- Šok stanje u kome se stranka nalazi posle izbora;
- *Otrežnjenje* realno sagledavanje izbornih rezultata;
- *Analiza izbornih rezultata* - temeljna analiza na svim nivoima;
- *Prilagođavanje* - proces u kome politička stranka sagledava realno svoj položaj i priprema taktiku;
- *Konsolidacija* - dovođenje u željeno stanje svih resursa;
- *Stabilizacija* - stranka postiže poziciju sa koje kreće u novi izborni ciklus;
- *Definisanje ciljeva* - jasno sagledavanje i definisanje budućih aktivnosti.

Datum prve prijave: 14.01.2016.
Datum prijema korigovanog članka: 31.05.2016.
Datum prihvatanja članka: 28.06.2016.

Kako citirati ovaj rad? / How to cite this article?

Style – *APA Sixth Edition*:

Stojmirović, L., & Prgomelja, M. (2016, July 15). Dileme menadžmenta političke stranke - Šta posle izbora? (Z. Čekerevac, Ed.) *FBIM Transactions*, 4(2), 197-203. doi:10.12709/fbim.04.04.02.20

Style – *Chicago Sixteenth Edition*:

Stojmirović, Ljubiša, and Milena Prgomelja. 2016. "Dileme menadžmenta političke stranke - Šta posle izbora?" Edited by Zoran Čekerevac. *FBIM Transactions* (MESTE) 4 (2): 197-203. doi:10.12709/fbim.04.04.02.20.

Style – *GOST Name Sort*:

Stojmirović Ljubiša and Prgomelja Milena Dileme menadžmenta političke stranke - Šta posle izbora? [Journal] // *FBIM Transactions* / ed. Čekerevac Zoran. - Belgrade : MESTE, July 15, 2016. - 2 : Vol. 4. - pp. 197-203.

Style – *Harvard Anglia*:

Stojmirović, L. & Prgomelja, M., 2016. Dileme menadžmenta političke stranke - Šta posle izbora?. *FBIM Transactions*, 15 July, 4(2), pp. 197-203.

Style – *ISO 690 Numerical Reference*:

Dileme menadžmenta političke stranke - Šta posle izbora? **Stojmirović, Ljubiša and Prgomelja, Milena.** [ed.] Zoran Čekerevac. 2, Belgrade : MESTE, July 15, 2016, *FBIM Transactions*, Vol. 4, pp. 197-203.